

HAMVAI KORNÉL:

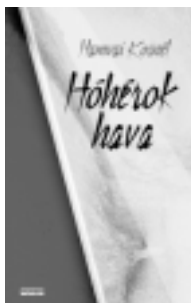
Hóhérok hava

Az utóbbi évtizedek közbeszédét figyelve kijelenthetjük, hogy a magyar társadalom nem szívesen néz szembe saját múltjával, inkább igyekszik mindent átpolitizálni, mivel így könnyebb osztályozni tudásunkat, tapasztalatainkat. Ennek következtében nemcsak a válasz, hanem a kérdésfeltevés lehetősége is háttérbe szorul. Hamvai Kornél drámáiban látni az igyekezetet a magyarságot uraló történetek újragondolására: így kerül színpadra az ötvenes évek kommunista apparátusát bemutató *Körvadászat*, az ügynök-besúgó alkoholittas elbeszélése, a *Márton partjelző fázik* vagy az 1956 után kívándorló magyarok utazástörténete, a *Castel Felice*. A hat színdarabot tartalmazó kötetben megtalálható még a történelem névtelen végrehajtójának antihős-története, a *Hóhérok hava*, a remek *Pokol* című kamaradráma és a számomra nem oly kedves bulvárkomédia, a *Kitty Flynn* is. A kötet legfontosabb szerkesztési elve a drámák születésének kronologikus rendje.

Az ötvenes évek hatalmi változásait szatirikusan bemutató *Körvadászatban* folyamatosan változik a hatalmi pozíció és az irányelv, miközben rendületlenül épül Lenin

szobra. A rendszer ábrázolásának legfontosabb eszköze a színpadi helyzetekbe ágyazott humor, amely nélkül, úgy látszik, elbeszélhetetlené válik ez az évtized.

Márton partjelző a rendszer tipikus áldozata, aki soha nem válhat főszereplővé abban, amiben szeretne, de beszervezik ügynöknek, így tudtán kívül is életéről dönt. Tizenkét mérkőzéssel lengette az oldalvonalon a zászlót, egyszer vezethette volna a meccset, de az a nagy kód miatt elmaradt – olvashatjuk a *Márton partjelző fázik* című műben, amely

Hamvai egyik legjobban megírt drámája. Különleges érzékenységgel felépített főszereplője a 78 éves, hajléktalan, alkoholista partjelző, aki 33 éve halottnak hiszi feleségét, és ezt nem tudja feldolgozni.

A *Hóhérok hava* című darab a francia forradalom történeti kontextusában ábrázolja a rendszer szimbolikus alakját, a hóhért. Roch, a hóhér, hasonlóan Márton partjelzőhöz, egy bizonyos szerepben folyamatosan az adott hatalmat segíti, de nem veszi észre, mennyire jelentéktelen és kicserélhető eleme a struktúrának.

A kötet záró darabjában 1956 után maroknyi magyar csapat indul el, hogy új életet kezdjen Ausztráliában. Az emigránsok a Castel Felice nevű hajón utaznak összezárván, ami lehetővé teszi egymás történetének

és személyiségének megismerését. A feszült emberi kapcsolatok hálójában egy közös történet bontakozik ki: egy korábbi gyilkosság áldozatának felesége és maga a tettes is a hajón van, megindul a nyomozás és a vadászat. Mindenki gyanússá válik, s egyre inkább világossá lesz az utasok számára, hogy a múltat nem lehet Magyarországon hagyni.

A kötet egészét tekintve némileg kilóg a perverz-szerelmes kamaradarab, a *Pokol*, amely talán a legizgalmasabb szöveg a kötetben. A férfi és a nő egymást elpusztítani akaró szerelme és gyűlölete az, ami a szűk szobában játszódó drámát mozgatja. A valóságot elvesztő, ezért a szerelem fikciójában élő férfi mindent elkövet, hogy újra együtt lehessenek, miközben a nő is megtesz mindent, hogy ne így legyen. Fájdalmas és erőszakos darab, ezért tud őszintén elmondani mindent a szerelemtől – úgy, ahogy eddig kevesen.

Hamvai drámáiban egyszerre szeretné elmondani véleményét a világról és szórakoztatni. Az író minden színdarabjában valami újjal kísérletezik, miközben mindegyikben közös a megbízható mesterségbeli tudás: ügyes szituációteremtés, izgalmas karakterek, okos és humoros dialógusok, valamint a nagy drámákra jellemző világtapasztalat, élmegismerés. Érdekes, hogy a kötet egymást követő darabjain nem látható fejlődés, mintha mindezt mindig is tudta volna – de akkor merre

tovább, merül fel a kérdés. A válasszal egyelőre várni kell.

VALUSKA LÁSZLÓ

(*Ulpinus-ház Kiadó, Budapest, 2005, 406 oldal, 3480 Ft*)

FERDINANDY GYÖRGY:

Magányos gerle

A tavaly hetvenéves Ferdinandy György új prózakötetében, az emlékek felidézése, összerendezése közben keres valamit, amit meghagyott az idő. A legboldogabb pillanatot. S minden idegenségben, változásban az otthonot. S hogy miért magányos? „Mert a gerle páros lény. De ez, úgy látszik, magára maradt.”

A kötet négy novellaciklusa legalább két ívet rajzol: az egyik a gyermekkortól az öregségig, a másik az otthontól az emigrációig, Budapesttől a trópusokig húzódik. „A számkivetett sokat álmodik” – írja Ferdinandy, miközben rekonstruálni próbálja a sashegyi mikrovilágot, s rádöbben arra, hogy már semmi sem olyan, mint egykor. Ahogy az az ünnepek kiüresedésében is észrevehető. A *Karácsonyi szvit* hat „tételből” a nagyszülőknél, a második világháborúban, 1956-ban, Párizsban, a trópusokon, valamint a már öregen megélt karácsonyozások történeteiből szövődik össze, rögzítve a